

ДОМЕННІ СПОРИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ЧЕРЕЗ ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ: МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

DOMAIN NAME DISPUTES ARISING FROM TRADEMARK INFRINGEMENTS: POSSIBLE WAYS OF THEIR RESOLUTION

Ходош А.В., аспірант

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Стаття присвячена дослідженню доменних спорів, пов'язаних із порушенням прав на торговельну марку та актуальних підходів до їх вирішення. У статті розглянуті, зокрема, питання визначення правової природи доменних імен, їх місце в системі об'єктів права інтелектуальної власності, актуальна міжнародна та національна судова практика, якою закріплені фундаментальні позиції щодо розгляду та вирішення доменних спорів, предметом яких є відтворення в доменному імені торговельної марки іншої особи, а також механізми позасудового вирішення зазначених доменних спорів (наприклад, процедура UA-DRP). Ці питання аналізувалися багатьма українськими та зарубіжними вченими та практикуючими юристами, такими як К. Хіром, М. Харві, В. Сопільняк, А. Казанкіною, К. Олійник, К. Некіт, Д. Іваненко, А. Онишук та іншими. Однак існує нагальна потреба проведення комплексного дослідження, яке гармонійно поєднає доктринальні та практичні положення, надасть особі, права якої порушені, чітке бачення можливих варіантів захисту власних прав та інтересів. Це зумовлено тим, що разом із щоденним зростанням кількості користувачів Інтернету ваш вебсайт та доменне ім'я як один із його основних елементів можуть стати найсуттєвішим активом вашого бізнесу, який дає змогу іншим користувачам легко ідентифікувати вас та ваш бізнес із-поміж інших. Зокрема, це досягається за допомогою відображення в доменному імені словесної частини вашої торговельної марки або комерційного найменування. Отже, порушення прав володільця торговельної марки шляхом реєстрації без його згоди доменного імені, що відтворює або імітує її, однозначно може призвести до ризику репутаційної шкоди та втрати ділової репутації. Таким чином, у статті представлені сучасні позиції, зокрема міжнародних та національних судів, науковців та практикуючих юристів, щодо доменних спорів, механізмів захисту прав та інтересів володільців торговельних марок, а також доказової бази та процесуальних важелів, що застосовуються в таких спорах.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, доменне ім'я, доменний спір, судова практика, захист прав інтелектуальної власності, політика вирішення спорів щодо доменних імен, торговельна марка.

The article is devoted to the research of domain name disputes arising from trademark infringements and current approaches to their resolution. It overviews, in particular, the issues of domain names legal nature determination, their place in the system of objects of intellectual property, current international and national judicial practice, which establishes the fundamental positions regarding legal proceeding and resolution of domain name disputes, the subject matter of which is reflecting of other person's trademark in the domain name, as well as mechanisms for out-of-court resolution of such domain name disputes (for example UA-DRP procedure). These issues have been analysed by numerous Ukrainian and foreign scholars and practicing lawyers such as Ch. Heer, M. Harvey, V. Sopilnyak, A. Kazankina, K. Oliynyk, K. Nekit, D. Ivanenko, A. Onyschuk and others. However, it is essential to do a comprehensive review, which will harmoniously combine doctrinal and practical provisions, provide the person whose rights and interests have been violated with clear vision of possible options for their protection. It is based on the fact, that at the same time with daily growth of Internet users amount, your website and domain name as one of its main elements can become the most essential asset of your business, allowing other users to easily identify you and your business among others. This is achieved, in particular, by displaying the verbal part of your trademark or commercial name in the domain name. Therefore, violation of trademark owner's rights by registration without his consent of a domain name, displaying or imitating it, can definitely lead to reputational damage risks and the loss of goodwill. Thus, the article presents modern positions, of international and national courts, scholars and practicing lawyers in particular, regarding domain name disputes, mechanisms for trademark owners' rights and interests protection, as well as evidence base applicable in such disputes.

Key words: intellectual property law, domain name, domain name dispute, judicial practice, protection of intellectual property rights, Domain Name Dispute Resolution Policy, trademark.

Постановка проблеми. Нині Всесвітня мережа Інтернет є основним джерелом отримання інформації. Кількість користувачів зростає з кожним днем, і станом на 2021 рік доступ до Інтернету має вже 59,5% населення світу [1], а кількість вебсайтів сягає більш ніж 1,83 мільярди [2].

Водночас використання Інтернету неможливе без використання доменних імен. Домен є адресом, ім'ям того чи іншого вебсайту [3].

Так, для підприємців пріоритетним стає питання їх ідентифікації в Інтернет-просторі. Для цього вони створюють електронні ресурси (вебсайти), за допомогою яких потенційні клієнти отримують інформацію, яка допомагає їм зробити вибір на користь саме цього підприємця, його послуги або товару. Таким чином, Інтернет-адреса може прямо впливати на кількість здійснених продажів [4].

Саме тому поширеними стають випадки порушення прав осіб, зацікавлених в унікальності та впізнаваності їхнього бізнесу та торговельної марки, які виявляються, зокрема, в таких діях, як кіберсквотинг, яким є реєстрація, використання та пропонування до продажу доменного імені з несумлінним наміром отримати прибуток від паразитування на гудвілі (вартості ділової репутації) або торговельній марці, яка належить іншій особі [5].

Мета статті полягає у висвітленні позицій національних та міжнародних судів, нормативно-правових актів та доктринальних положень, які разом дають змогу зрозуміти, які існують механізми вирішення доменного спору, що виник через порушення прав на торговельну марку, як визначається особа порушника, які докази можуть використовуватися з метою вирішення такого спору.

Виклад основного матеріалу.

1. Правова природа доменного імені. Обов'язковим елементом будь-якого вебсайту є його унікальна адреса у всесвітній мережі Інтернет – доменне ім'я сайту. Законодавчо цивільно-правовий режим доменних імен чітко не визначений і навіть на теоретичному рівні фактично залишається несформованим. Аналізуючи роботи вчених-цивілістів та практикуючих юристів, варто вказати, що сформулювалося кілька поглядів стосовно правового режиму доменних імен [6, с. 109].

Перша група вчених дотримується думки, що доменне ім'я не є самостійним засобом індивідуалізації, об'єктом права інтелектуальної власності та може бути прирівняне до телефонного номера, поштової адреси [6, с. 109–110].

Інший підхід до визначення правового режиму доменних імен полягає в тому, що доменне ім'я розглядається як засіб індивідуалізації з особливим правовим режимом. Слід

також зазначити, що в рамках цієї доктрини є два протилежних підходи. Згідно з першим, доменні імена є специфічною формою вираження традиційних засобів індивідуалізації (комерційним (фірмовим) найменуванням) чи торговельною маркою, які використовуються в мережі Інтернет. Інші вчені висловлюють думку, що доменне ім'я, навпаки, виступає самостійним засобом індивідуалізації [6, с. 110–111].

Слід зазначити, що доменні імена – це словесні позначення, тому вони можуть бути ідентичними чи схожими до ступеню змішування з такими об'єктами прав інтелектуальної власності, як торговельні марки, окремі об'єкти авторського права, фірмові (комерційні) найменування тощо [7, с. 92]. З цим пов'язане таке явище, як кіберсквотинг, або кіберпіратство, яке згадувалося вище [8, с. 41]. Іншим видом недобросовісного використання доменних імен – є тайпсквотинг, тобто реєстрація доменів, співзвучних із торговими марками [9]. Так, прикладом порушення може слугувати реєстрація доменного імені «google.ua» українським ТОВ «ГОУ ОГЛЕ», що стало предметом доменного спору між американською Google Inc і українським ТОВ. Українська компанія в 2006 році зареєструвала торгові марки «Google» і «Go Ogle», а в подальшому оформила під одну з них реєстрацію відповідного доменного імені google.ua. Тривалий час користувачі мережі, заходячи на сайт google.ua, перенаправлялись на сторонній сайт знайомств. На думку Google Inc, таке використання доменного імені та торговельної марки вводило в оману споживачів щодо особи, яка надає послуги з пошуку та розміщення інформації. Вищий господарський суд України прийняв постанову по справі № 12/25, якою зобов'язав ТОВ «ГОУ ОГЛЕ» припинити використання найменування Google в доменному імені google.ua. Надалі домен був передделегований корпорації Google Inc і тепер перебуває в її власності [10].

Однак слід звернути увагу на той факт, що за своєю правовою природою доменне ім'я відрізняється від торговельної марки. Відмінності зводяться до того, що торговельні марки мають територіальні межі дії та реєструються стосовно певної групи товарів чи послуг, тоді як доменні імена по суті екстериторіальні, тобто мають силу незалежно від країни, в якій вони були зареєстровані, і жодним чином не обмежують володільця доменного імені у здійсненні своєї діяльності [11, с. 187].

Судова практика зарубіжних країн не визнає доменні імена товарними знаками, проте вважає, що захоплення доменного імені, яке має схожість із товарним знаком, є порушенням прав володільця товарного знаку. Так, наприклад, в апеляційному суді Великої Британії було розглянуто справу British Telecommunications plc. та ін. vs One In A Million Ltd. та ін. у зв'язку з тим, що One In A Million Ltd. зареєструвала велику кількість відомих товарних знаків як доменних імен, наприклад: marksandspencer.com, marksandspencer.co.uk тощо. Суд визнав такі дії порушенням прав на товарні знаки [8, с. 41].

Європейський суд із прав людини (далі – «ЄСПЛ»), зі свого боку, висловив позицію, що доменне ім'я є різновидом майна. У справі «Paefgen (Паеффген) проти Німеччини» ЄСПЛ зауважив, що теорія «власності», відображена в ст. 1 Протоколу № 1, має самостійне значення, яке не обмежується володінням тільки матеріальними речами і не залежить від формальної класифікації в національному праві. Інші конкретні права та інтереси, що утворюють майно, також можуть розглядатися як «права власності», а відповідно, і як «об'єкти власності» з метою цієї статті [12].

ЄСПЛ зазначив, що для визначення того, чи є доменне ім'я об'єктом прав власності, необхідно встановити, чи зачіпаються в процесі його використання фінансові інтереси і чи є економічна цінність у такого об'єкта. Власник доменного імені має право самостійно визначати способи його використання (розмістити рекламу, сайт про послуги та/або товари, зробити доступ платним або безплатним, може

здати доменне ім'я в оренду, може продати його тощо). Тому виняткове право на використання доменного імені має економічну цінність, а відповідно, є правом власності в значенні ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод [13]. Водночас, визначивши характер цих прав, ЄСПЛ надав і належну оцінку тому факту, що в цьому контексті право власності виникає з договору, в якому чітко зумовлено обов'язок власника доменного імені дотримуватися прав третіх осіб під час використання доменного імені та нести всі ризики, пов'язані з наявністю пріоритетних прав інтелектуальної власності, які можуть бути протиставлені такому використанню [14].

2. Можливі шляхи вирішення доменних спорів. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (далі – «Закон») передбачає виключне право власника свідоцтва України на торговельну марку забороняти іншим особам незаконно використовувати без його згоди зареєстровану торговельну марку (ч. 5 ст. 16). При цьому Законом передбачено такий вид використання торговельної марки, як її використання в мережі Інтернет (ч. 4 ст. 16) [15]. Тобто зазначене виключне право також поширюється на можливість заборони незаконного використання торговельної марки в доменному імені.

Проте є декотрі передумови можливості захисту прав на торговельну марку, порушених шляхом її використання в доменному імені.

По-перше, торговельна марка має бути зареєстрована, адже згідно із Законом, обсяг правової охорони, що надається, визначається зображенням торговельної марки та переліком товарів і послуг, внесеними до Реєстру, і засвідчується свідоцтвом із наведеними в ньому копією внесеного до Реєстру зображення торговельної марки та переліком товарів і послуг. Винятком може бути лише торговельна марка, що має міжнародну реєстрацію або визнана добре відомою в Україні [15]. Якщо ж доменне ім'я було зареєстровано раніше, ніж торговельна марка, пріоритет надається власнику зареєстрованої торговельної марки. Це, зокрема, впливає з положень ст. 16 Угоди TRIPS (Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності) [16].

По-друге, використання торговельної марки в доменному імені має здійснюватися в комерційних цілях, бо, згідно із ч. 6 ст. 16 Закону, виключне право власника свідоцтва забороняти іншим особам використовувати без його згоди зареєстровану торговельну марку не поширюється на некомерційне використання торговельної марки [15].

Також позначення в доменному імені має використовуватися для тих самих товарів та/або послуг, для яких зареєстровано торговельну марку або для споріднених, якщо внаслідок такого використання можна ввести в оману щодо особи, яка виробляє товари чи надає послуги, або це позначення й торговельну марку можна сплутати [17].

У разі дотримання вищезазначених передумов в особи, чий права порушені, є кілька варіантів захисту своїх прав та інтересів, які будуть розглянуті далі.

2.1 Переговори або медіація. Відповідно до ст. 55 Конституції України, кожен має право будь-якими не забороненими законом способами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [18]. Так, власник торговельної марки має право направити претензію (Letter of claim) з вимогою припинити порушення його прав. Та, як свідчить практика, в доменних спорах цей механізм не є достатньо дієвим і не призводить до відновлення порушених прав [19].

2.2 Звернення до Антимонопольного комітету України. Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції» недобросовісною конкуренцією визнаються, зокрема, такі дії: неправомірне використання комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав викорис-

товувати їх або схожі на них позначення в господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання. Особи, права яких порушені діями, визначеними як недобросовісна конкуренція, можуть протягом шести місяців із дня, коли вони дізналися або мали дізнатися про порушення своїх прав, звернутися до Антимонопольного комітету України (далі – «АМК»), його територіальних відділень із заявою про захист своїх прав. Органи АМК у справах про недобросовісну конкуренцію приймають обов'язкові для виконання рішення про: визнання факту недобросовісної конкуренції; припинення недобросовісної конкуренції; офіційне спростування за рахунок порушника поширених ним неправдивих, неточних або неповних відомостей; накладання штрафів [20]. Так, у 2016 році АМК розглядав заяву ТОВ «РЕХАУ» про порушення ТОВ «Виробнича компанія РЕХАУ» законодавства про недобросовісну конкуренцію. Торгова марка «REHAU» використовувалася в доменному імені <http://rehau.kiev.ua> без згоди заявника. Домен сайту <http://rehau.kiev.ua> і логотип «REHAU» на стартовій сторінці сайту формували враження у відвідувачів про те, що власник сайту є структурною одиницею групи «REHAU», що не відповідає дійсності. АМК вирішив, що такі дії порушують закон і зобов'язав ТОВ «Виробнича компанія РЕХАУ» припинити порушення, виключити з назви товариства і доменного імені сайту <http://rehau.kiev.ua> торгові знаки REHAU [9].

2.3 Звернення до суду. Щоб подати позов до суду, необхідно враховувати нюанси судового захисту прав на торговельну марку, порушених шляхом її використання третьою особою в доменному імені.

2.3.1 Вибір юрисдикції. Проблема з реалізацією права на захист під час судового розгляду доменних спорів у правовласників виникає загалом з огляду на ту обставину, що об'єкти промислової власності, такі як знаки для товарів і послуг, мають територіальну охорону, тоді як право на використання доменного імені є універсальним, не перебуває в межах конкретної юрисдикції. Міжнародна практика переповнена різноманітними кейсами, в яких суди застосовували різні підходи до визначення підвідомчості спору. Наприклад, апеляційний суд Онтаріо у справі *Tucows.Com Co. v. Lojas Renner S.A.*, 2011 ONCA 5484 не лише зробив висновок про те, що доменне ім'я є майном, а й під час визначення місця розміщення доменного імені як майна застосував територіальну юрисдикцію за місцем перебування реєстратора (яким є суб'єкт господарювання, що надає реєстрату послуги з реєстрації доменного імені та технічного забезпечення його реєстрації, делегування (передачі прав керування) та функціонування) доменного імені з урахуванням місця перебування реєстранта (особи, що бажає користуватися та розпоряджатися певним доменним іменем у публічному домені, тобто особи, в інтересах якої здійснюється реєстрація, особи, якій належить доменне ім'я) [14; 21]. Суди Європейського Союзу визначають юрисдикцію, в тому числі Інтернет-спорів, за нормами Брюссельської Конвенції (усталена назва Постанови Ради (ЄС) № 1215/2012 від 12.12.2012 р. про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень із цивільних та комерційних справ (далі – Брюссельська Конвенція)). Загальним правилом визначення юрисдикції, згідно з нормами Брюссельської конвенції, є вибір юрисдикції, тобто подання позову, за місцезнаходженням відповідача. Проте для визначення юрисдикції у спорах, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності, суди допускають можливість відходу від загального правила та застосування норми, за якою юрисдикція визначається за місцем вчинення дії, що призвела або може призвести до спричинення шкоди [22]. Загалом у кожному конкретному випадку територіальна юрисдикція суду визначається індивідуально, з урахуванням норм міжнародного приватного права, локальних процесуальних норм [14].

2.3.2 Встановлення належного відповідача у спорі.

У спорах, в яких порушення прав на торговельну марку пов'язане з реєстрацією доменного імені, позивач логічно переслідує дві мети: 1) припинити незаконне використання словесного позначення в доменному імені; 2) отримати чи вилучити домен, зареєстрований із порушенням прав позивача. Першу вимогу має бути пред'явлено до реєстранта, з огляду на те, що саме він указує ім'я домена під час подання заявки на реєстрацію. Друга вимога має бути адресована реєстратору, оскільки всі зміни щодо статусу доменного імені може здійснювати виключно реєстратор доменного імені. Таким чином, у спорах, де торговельну марку незаконно використовують у доменному імені, відповідачів буде два: реєстрант і реєстратор доменного імені [17].

Відомості про реєстранта доменного імені можуть бути отримані двома шляхами. Перший – за допомогою сервісу WHOIS. Проте, якщо реєстрантом є фізична особа, сервіс надасть дані в знеособленому вигляді із захистом персональних даних. У такому разі можна отримати інформацію за допомогою адвокатського запиту або при витребуванні судом відомостей у реєстратора [23]. Так, у справі Т.С. проти ТОВ «Економ-Схід» реєстратор (ТОВ «Хостинг Україна») не надав суду інформацію про клієнта та зазначив, що товариство не вимагає документів при реєстрації. Клієнту достатньо повідомити прізвище, ім'я, по батькові та контакти: електронну пошту і номер телефону. Товариство не перевіряє актуальність, достовірність, повноту і точність наданої інформації. Реєстрант може вказати неповні або неправдиві дані. Суд визначив, що така політика надання послуг суперечить правовій природі угоди. Договір не може укладатися з анонімним, вигаданим ім'ям, не вимагаючи документів, що засвідчують особу. Тому можна стверджувати про обов'язок реєстратора ідентифікувати реєстранта, а в разі виникнення спору – надати про нього інформацію суду [9].

2.3.3 Позовні вимоги. На практиці позивачами висуваються досить різноманітні вимоги, та усталена судова практика свідчить про те, що способом захисту, який відповідатиме нормам матеріального та процесуального права, буде саме заборона використання в доменному імені знаку для товарів і послуг або комерційного найменування. Окрім того, для повного відновлення порушених прав та інтересів позивача доречним видається пред'явлення позовних вимог про зобов'язання вчинити певні дії, а саме припинити делегування доменного імені, в якому неправдоправно використовується об'єкт права інтелектуальної власності, та перереєструвати (передати) доменне ім'я на позивача. Про можливість пред'явлення саме таких позовних вимог свідчить судова практика, наприклад, постановою Верховного Суду від 10 березня 2021 р. у справі № 910/17738/18 [19]. Альтернативною може бути вимога припинити делегування доменного імені й вилучити його з реєстру, проте в цьому разі доменне ім'я припиняє функціонувати повністю [17].

2.3.4 Доказова база та інші нюанси. Необхідно також звернутися до суду з клопотанням про забезпечення позову – про обмеження передачі доменного імені на користь інших осіб на час слухання справи. Якщо не заявити клопотання, відповідач може ініціювати делегування домену іншій особі, яка не є стороною у справі. Це ускладнить і затягне процес [9].

Не менш важливим є збір доказової бази, яка буде свідчити про наявність факту порушення та особу, яка його вчинила. Інакше в задоволенні позовних вимог буде відмовлено. З метою отримання звітів за результатами фіксації і дослідження змісту вебсторінок у мережі Інтернет та довідок для встановлення власників вебсайтів / реєстрантів доменних імен, що дозволяє формувати докази для ефективного захисту прав інтелектуальної власності від порушень у мережі Інтернет, можна звернутися до Дочірнього підприємства «Центр компетенції адресного

простору мережі Інтернет» (далі – «Центр компетенції»), яке акредитоване на вчинення таких дій Об'єднанням підприємств «Український мережевий інформаційний центр» (свідоцтво про акредитацію від 8 травня 2019 р.) [24]. Про прийняття в якості належних та допустимих доказів, сформованих Центром компетенції, свідчать постанови Верховного Суду від 26 лютого 2020 р. по справі № 742/3812/18, від 9 квітня 2020 р. по справі № 742/3715/17, від 11 червня 2020 р. по справі № 826/1765/18, від 29 липня 2020 р. по справі № 760/20696/15-ц, від 4 листопада 2020 р. по справі № 757/108/19, від 3 грудня 2020 р. по справі № 760/21147/17, від 9 грудня 2020 р. по справі № 757/30830/18-ц, від 30 липня 2019 р. по справі № 910/677/18 [25].

2.4 Процедура UA-DRP. У грудні 2018 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності (WIPO) та Адміністратор публічного домену .UA – Товариство з обмеженою відповідальністю «Хостмайстер» уклали договір, яким запроваджено можливість розгляду доменних спорів на основі UDRP (Єдиної політики розв'язання доменних спорів) [26]. А з 19.03.2019 р. в домені «.UA» почала діяти процедура позасудового врегулювання спорів у Центрі арбітражу Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO) (далі – «Центр ВОІВ») за уніфікованою процедурою, заснованою на UDRP [4].

Спори за процедурою UA-DRP розглядаються, якщо позивач довів наявність кожного з таких трьох елементів: 1) доменне ім'я ідентичне або оманливо подібне до знака для товарів та послуг, на який позивач має права; 2) відповідач (реєстрант доменного імені) не має законних прав або законних інтересів стосовно доменного імені; 3) доменне ім'я зареєстроване або використовується недобросовісно [27].

Процесуальними інструментами, які забезпечують ефективний розгляд доменних спорів за процедурою UA-DRP, є: отримання інформації про реєстранта доменного імені протягом 2 днів із моменту повідомлення ВОІВ про позов від реєстранта доменного імені; блокування операцій із доменним ім'ям протягом 2 днів із моменту повідомлення ВОІВ про позов від реєстранта доменного імені; забезпечення визначеності в юрисдикційних питаннях, оскільки спір передається на розгляд Центру ВОІВ, у той час як ВОІВ є однією з найстаріших спеціалізованих установ ООН, а Центр арбітражу та медіації має високу довіру й репутацію; передбачуваність строків розгляду спорів [14].

З огляду на вищезазначене можна дійти висновку, що головними перевагами процедури UA-DRP над судовим розглядом є визначеність місця розгляду справи, можливість швидкого блокування домену, оперативне отримання інформації про власника домену, строк розгляду справ до трьох місяців. Проте, якщо порушення відбувається не тільки в домені, але й на товарах, документації та в інший спосіб або якщо необхідно також визнавати недійсним свідоцтво чи стягнути завдану майнову шкоду, то без судового розгляду в таких справах не обійтися [28].

Висновок. На підставі комплексного аналізу вищезазначених положень судової практики, доктринальних напрацювань та положень нормативно-правових актів можна дійти висновку, що є кілька можливих варіантів захисту прав на торговельну марку, порушених її відображенням у доменному імені без згоди власника, кожен з яких має свої особливості та переваги, а тому вибирати з-поміж них необхідно, враховуючи усі суттєві обставини конкретного доменного спору.

ЛІТЕРАТУРА

1. THE NUMBER OF INTERNET USERS WORLDWIDE REACHES 4.66 BILLION. URL: <https://www.gizchina.com/2021/01/27/the-number-of-internet-users-worldwide-reaches-4-66-billion/> (дата звернення 14.10.2021).
2. Internet Trends 2021. Stats & Facts in the U.S. and Worldwide. URL: <https://ru.vpnmentor.com/blog/интернет-тренды-статистика-и-факты-в-с/> (дата звернення 14.10.2021).
3. Что такое доменное имя (домен)? URL: [https://jino.ru/help/faq/domains-general/domain-name/#:~:text=Доменное%20имя%20—%20иначе%20говорят%20название,содержать%20цифры%20и%20знак%20дефиса%20\(дата%20звернення%2014.10.2021\).](https://jino.ru/help/faq/domains-general/domain-name/#:~:text=Доменное%20имя%20—%20иначе%20говорят%20название,содержать%20цифры%20и%20знак%20дефиса%20(дата%20звернення%2014.10.2021).)
4. Загрія Н. Доменні спори: на чому боці суд. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikacij/i-domenni-spори-na-chіemі-bocі-sud.html> (дата звернення 14.10.2021).
5. Кіберсквотинг. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Кіберсквотинг> (дата звернення 14.10.2021).
6. Грицай В.І. Правовий режим доменних імен та їх місце в системі об'єктів права інтелектуальної власності. *Право і безпека*. 2015. № 3 (58). С. 109–114.
7. Петрів М.В. Доменне ім'я як засіб індивідуалізації в цифровому середовищі. *Часопис цивілістики*. 2019. № 33. С. 92–96.
8. Некіт К.Г. Доменне ім'я як об'єкт цивільних прав. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 23. С. 40–44.
9. Сталіров В. Захист доменного імені. 3 основних способи. URL: <https://stalirov.lawyer/uk/posts/zahista-domennogo-imeni-3-osnovnih-sposobi> (дата звернення 14.10.2021).
10. Гучні доменні спори в Україні – як міжнародні компанії боролися за імена Google.ua, Xiaomi.ua і Ebay.com.ua. URL: https://protocol.ua/ua/guchni_domenni_spори_v_ukrainі_yak_mіgnarodnі_kompanii_borolisya_za_imena_google_ua_xiaomi_ua_i_ebay_com_ua/ (дата звернення 14.10.2021).
11. Рузакова О.А. Право інтелектуальної власності. Московська фінансово-промислова академія. Москва, 2004. 308 с.
12. Зеров К. «Paeffgen (Паеффген) проти Німеччини»: право на доменне ім'я є правом власності (Ст. 1 Протоколу №1 Конвенції, Заяви №№ 25379/04, 21688/05, 21722/05 та 21770/05 від 18 вересня 2007 року). URL: [https://protocol.ua/ua/paeffgen_gmbh_protі_nіmechchīnī_pravo_na_domenne_im_ya_e_pravom_vlasnosti_\(st_1_prtokolu_1_konventsii_zayavi_25379_04_21688_05_21722_05_ta_21770_05_vid_18_veresnya_2007_roku\)](https://protocol.ua/ua/paeffgen_gmbh_protі_nіmechchīnī_pravo_na_domenne_im_ya_e_pravom_vlasnosti_(st_1_prtokolu_1_konventsii_zayavi_25379_04_21688_05_21722_05_ta_21770_05_vid_18_veresnya_2007_roku)) (дата звернення 14.10.2021).
13. Колосов В.А. Природа прав на доменное имя. URL: <https://kolosov.info/kommentarii/priroda-prav-na-domennoe-imya> (дата звернення 14.10.2021).
14. Олійник К. Доменні спори: українська й міжнародна актуальна практика. *ЮРИСТ & ЗАКОН*. 2019. № 38. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013152 (дата звернення 14.10.2021).
15. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/ed20201014#Text> (дата звернення 14.10.2021).
16. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Додаток 1С до Угоди про заснування Світової організації торгівлі) : прийняття від 15 квітня 1994 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (дата звернення 14.10.2021).
17. Васильєва Д. ТМ та її клони в доменному імені – як захиститися. *ЮРИСТ & ЗАКОН*. 2020. №24. URL: <https://www.integrites.com/uk/publications/yak-zaxistiti-torgovelnу-marku-v-borotbi-z-sajtami-klonami/> (дата звернення 14.10.2021).
18. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 14.10.2021).
19. Шейн К. Захист прав інтелектуальної власності в доменних спорах. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/zahist-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-v-domennih-sporah.html> (дата звернення 14.10.2021).
20. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80/ed20201016#Text> (дата звернення 14.10.2021).

21. Кісіль О. Власники і користувачі домену, доменного імені, веб-сайту в інтернет-відносинах та у судовій практиці. URL: https://protocol.ua/ua/vlasniki_i_koristuvachi_domenu_domennogo_imeni_veb_saytu_v_internet_vidnosinah_ta_u_sudoviy_praktitsi/ (дата звернення 14.10.2021).

22. Горбань О. Юрисдикція судів при розгляді інтернет-спорів. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/yurisdiksiya-sudiv-pri-rozglyadi-internetsporiv.html> (дата звернення 14.10.2021).

23. Шуляківська М., Яновський О. Реєстрація доменів і суперечки з приводу доменних імен – як передбачити ризики. URL: <https://zkg.ua/reiestratsiia-domeniv-i-superechky-z-pryvodu-domennukh-imen-iak-peredbachyty-guzyku/> (дата звернення 14.10.2021).

24. Дочірнє підприємство «Центр компетенції адресного простору мережі Інтернет» Консорціуму «Український центр підтримки номерів і адрес». Контакти. URL: <https://web-fix.org/контакти/> (дата звернення 14.10.2021).

25. Правові позиції судів у справах про захист прав від Інтернет-порушень. URL: <https://web-fix.org/практичний-досвід/правові-позиції-судів-у-справах-про-за/> (дата звернення 14.10.2021).

26. Расцький А. Доменні спори: різниця між підходами у розгляді акредитованими установами по UDRP та українськими судами. URL: <https://legalitgroup.com/domenni-spori-riznitsya-mizh-pidhodami-u-rozglyadi-akreditovanimi-ustanovami-po-udrp-ta-ukrayinskimi-sudami/> (дата звернення 14.10.2021).

27. UA-DRP. URL: <https://wiki.drs.ua/UA-DRP> (дата звернення 14.10.2021).

28. Нікулеско Д. Торгові марки vs доменні імена: як боротися з кіберсквотингом? URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informatsiynne-pravo-telekomunikatsiyi/torgovi-marki-vs-domenni-imena-yak-borotisia-z-kiberskvotingom.html> (дата звернення 14.10.2021).